

**ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ЛЕКЦІЯ №7

**«Клінічний реабілітаційний менеджмент
при захворюваннях
центральної нервової системи»**

12.05.20

Пузік С.Г.

доцент кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і здоров'я

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. **Поняття** про захворювання центральної нервової системи.
2. **Порушення кровообігу**. Основні клінічні форми.
3. **Поняття** транзиторна ішемічна атака
4. **Інсульт**. Основні **принципи фізичної реабілітації при інсультах**.
5. **ЛФК** як засіб фізичної реабілітації при інсультах.
6. **Особливості фізичної реабілітації після інсульту**

ПОНЯТТЯ

про захворювання центральної нервової системи

ПАТОЛОГІЯ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ

Часта причина

- Смерть
- **Тимчасова** втрата працездатності
- **Стійка** втрата працездатності

ВООЗ

- 20% хворих, що перенесли церебральний інсульт, повертаються до праці
- 60% – залишаються інвалідами
- 20% – потребують стороннього догляду.

АНАЛІЗ ПРИЧИН ПОРУШЕНЬ ОСНОВНИХ ЖИТТЄВОВАЖЛИВИХ ФУНКЦІЙ ОРГАНІЗМУ У НЕВРОЛОГІЧНИХ ХВОРИХ

ЧОМУ ВИНИКАЮТЬ ПОРУШЕННЯ?

- Тяжкість патології
- Несвоєчасне виявлення
- Недостатньо раннє лікування
- Відсутність профілактичних заходів
- Недооцінка ролі функціонального відновного лікування з використанням засобів фізичної реабілітації
-

ЗАХВОРЮВАННЯ Й УШКОДЖЕННЯ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ ПРИЗВОДЯТЬ ДО ПОРУШЕННЯ БАГАТЬОХ ЖИТТЄВО ВАЖЛИВИХ ФУНКЦІЙ ОРГАНІЗМУ

- *Рухові функції*
- *Чутливі і координаційні*
- *Вищі коркові (когнітивні)*
- *Вегетативні -трофічні, психічні та ін.*

РОЗЛАДИ ЧУТЛИВОСТІ

- Повна відсутність (анестезія)
- Зниження (гіпостезія)
- Підвищення (гіперестезія) або виникнення відчуття оніміння
- Похолодання, болю чи ін. (парестезії)

КОГНІТІВНІ ПОРУШЕННЯ

- Нерозуміння розмовної мови
- Складність або **неможливість** говорити, читати, писати (моторна, сенсорна, анамнестична або тотальна афазія; апраксія) й ін.

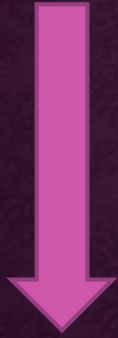

ПСИХІЧНІ РОЗЛАДИ

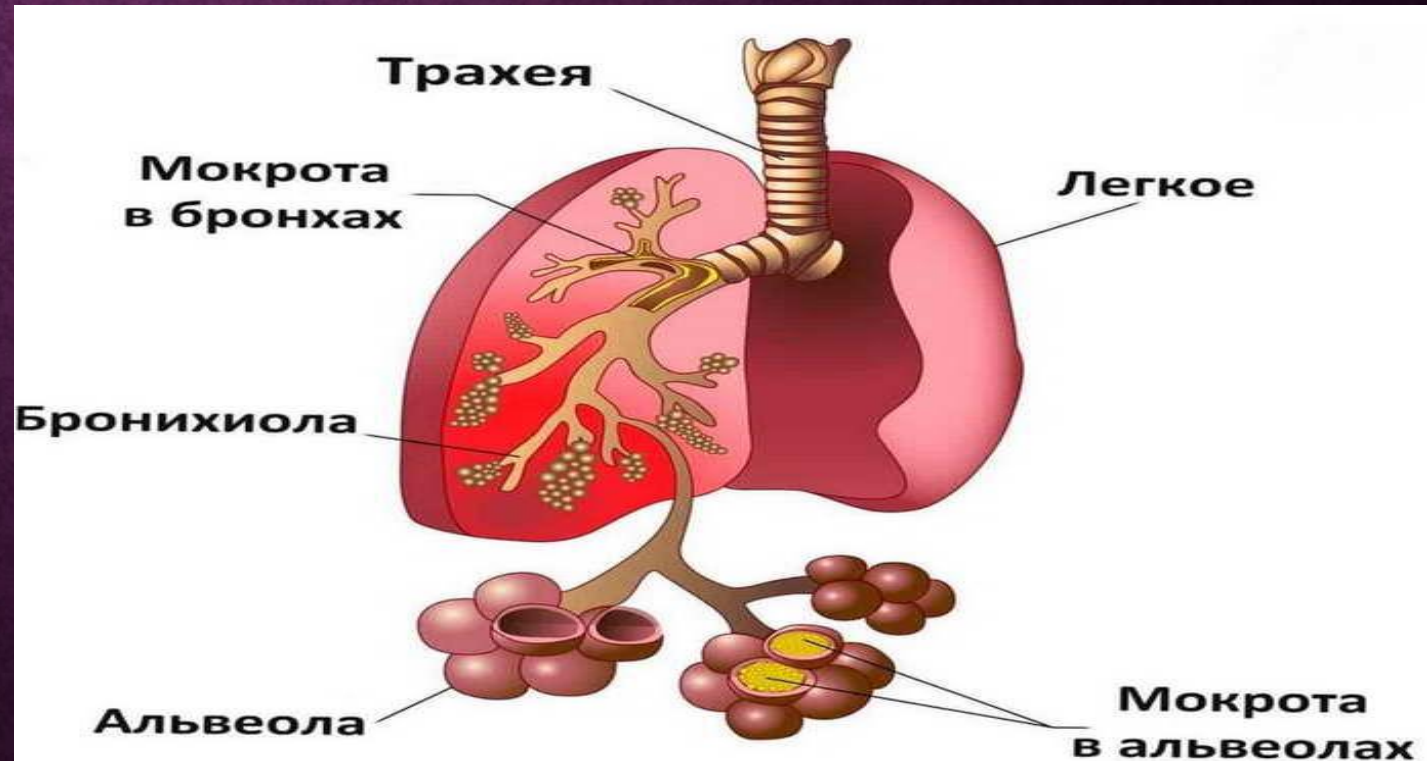
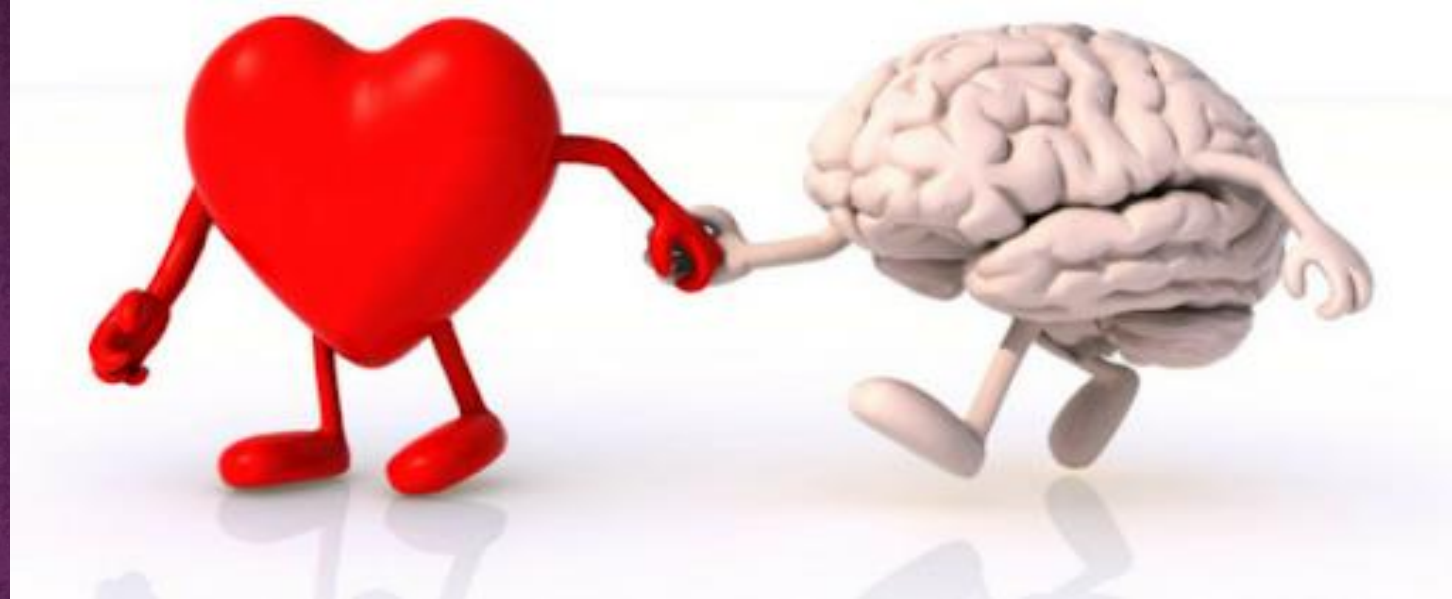
- Депресія
- Ейфорія
- Деменція

**Вимушене обмеження
рухової активності
у неврологічних хворих**

**Погіршується
діяльність серцево-
судинної та дихальної
систем**

Лікувальна фізична культура

серед засобів фізичної реабілітації,

які використовуються у відновному лікуванні хворих

неврологічного профілю

займає ведуче місце

ПОЗИТИВНА ДІЯ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ

- Рефлекторно включаються всі компоненти НС
- Покращується функціональний стан НС
- Поліпшується регуляторна функція та тонус НС
- Формуються нові умовні рефлекси
- Стимулюють розвиток **правильного стереотипу рухів**
- Формують **позитивний емоційний фон**
- **Активізують трофічні процеси** за рахунок покращення лімфо- і кровообігу у враженій ділянці

Кінцевою ланкою ЛФК є
**відновлення всіх функцій
паретичної кінцівки** та
нормалізація діяльності
організму в цілому

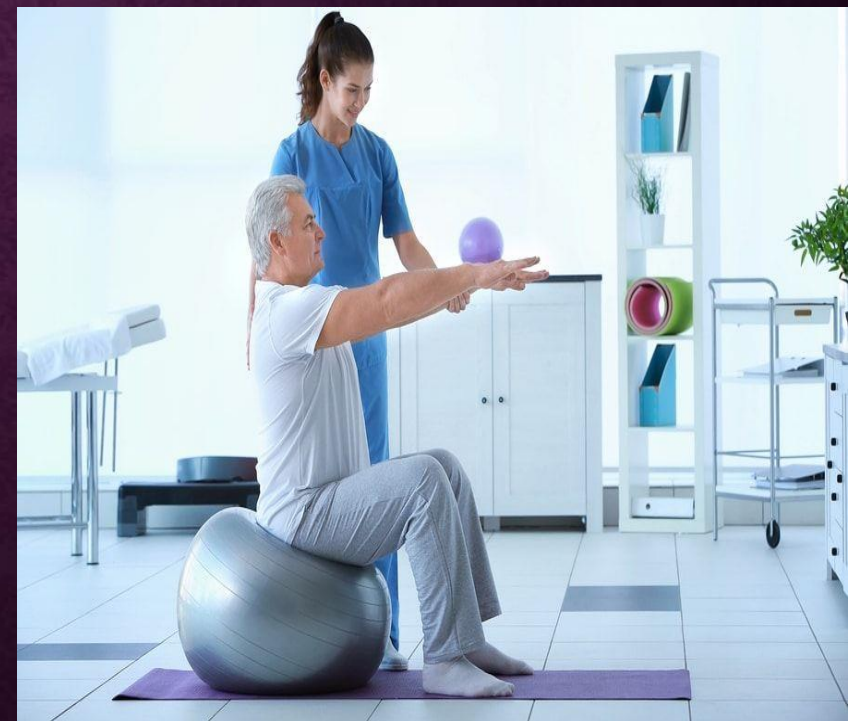
ЛІКУВАЛЬНІ ВПРАВИ

Розслаблення м'язів, розтягнення та навчання керуванню м'язами;

При в'ялих паралічах – на збільшення потоку імпульсації та зміцнення м'язів.

Покращується периферичний кровообіг

Стимулюється робота серця, дихальної системи, тазових органів

Серед захворювань
центральної нервової
системи найчастіше
зустрічаються
**порушення мозкового
кровообігу**

ЦЕРЕБРОВАСКУЛЯРНІ ХВОРОБИ

Причини смертності:

1. ССЗ
2. Онкологічні захворювання
3. ЦВЗ

Причини інвалідності

- ЦВЗ №1 серед усіх захворювань
- 1/3 – особи працездатного віку, що перенесли інсульт
- До праці повертається лише кожен п'ятий хворий.

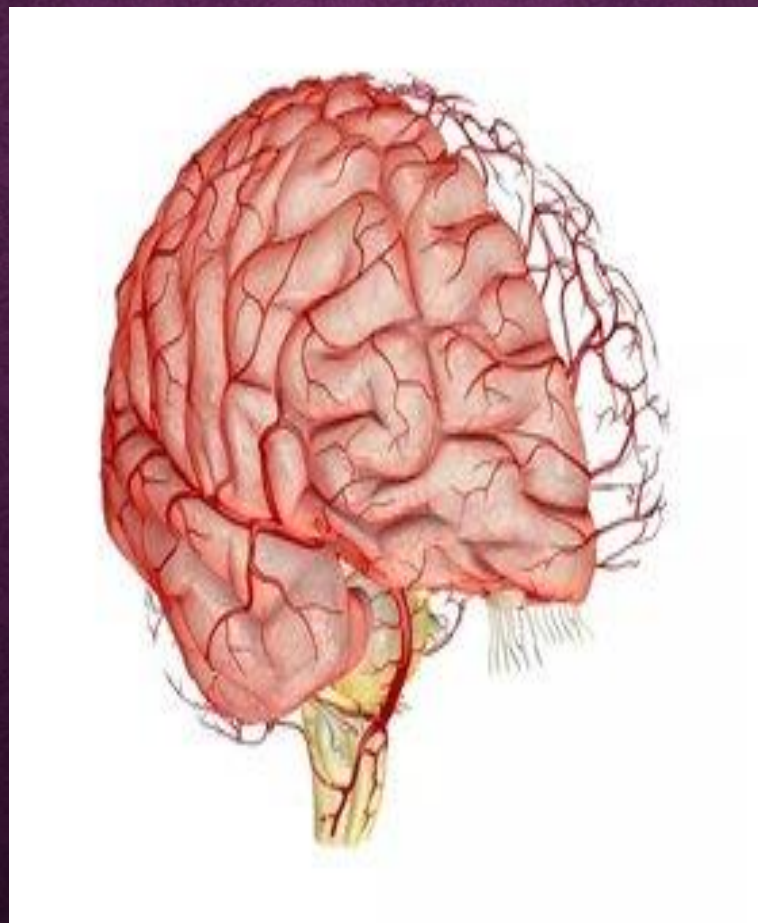
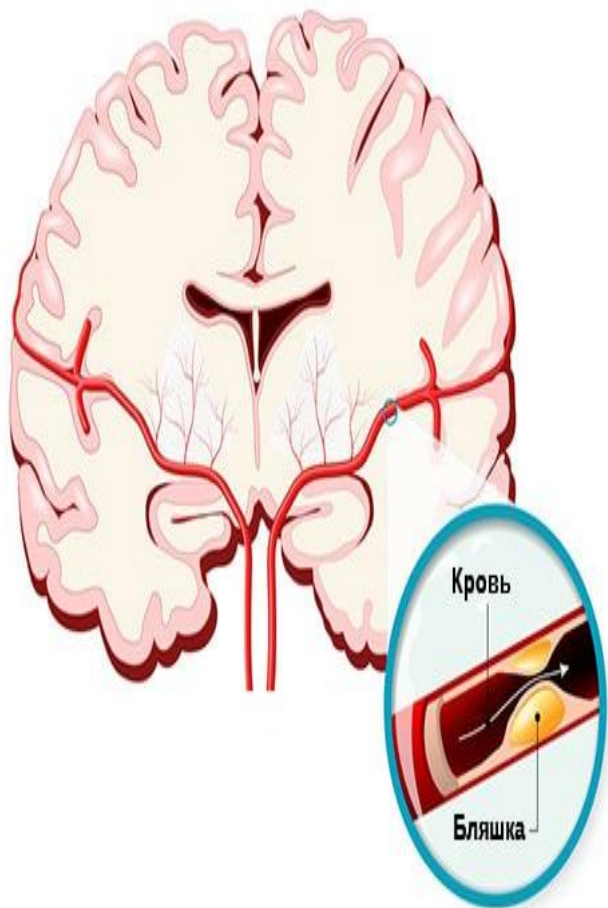
ІНВАЛІДИЗАЦІЯ ПАЦІЄНТІВ

Обумовлена
Важкістю порушення рухової і речової функцій
Психологічною і соціальною дезадаптацією

Надзвичайно важливою є
своєчасна та ефективна
фізична реабілітація

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ УРАЖЕННЯ СУДИН ГОЛОВНОГО МОЗКУ 88%

Атеросклероз (30%)

Артеріальна гіпертензія (35%)

Поєднання атеросклерозу та АГ
(23%)

**КЛІНІЧНІ ФОРМИ
ПОРУШЕННЯ
МОЗКОВОГО
КРОВООБІГУ (ПМК)**

I. Гострі

II. Хронічні

I. *ГОСТРІ ПМК*

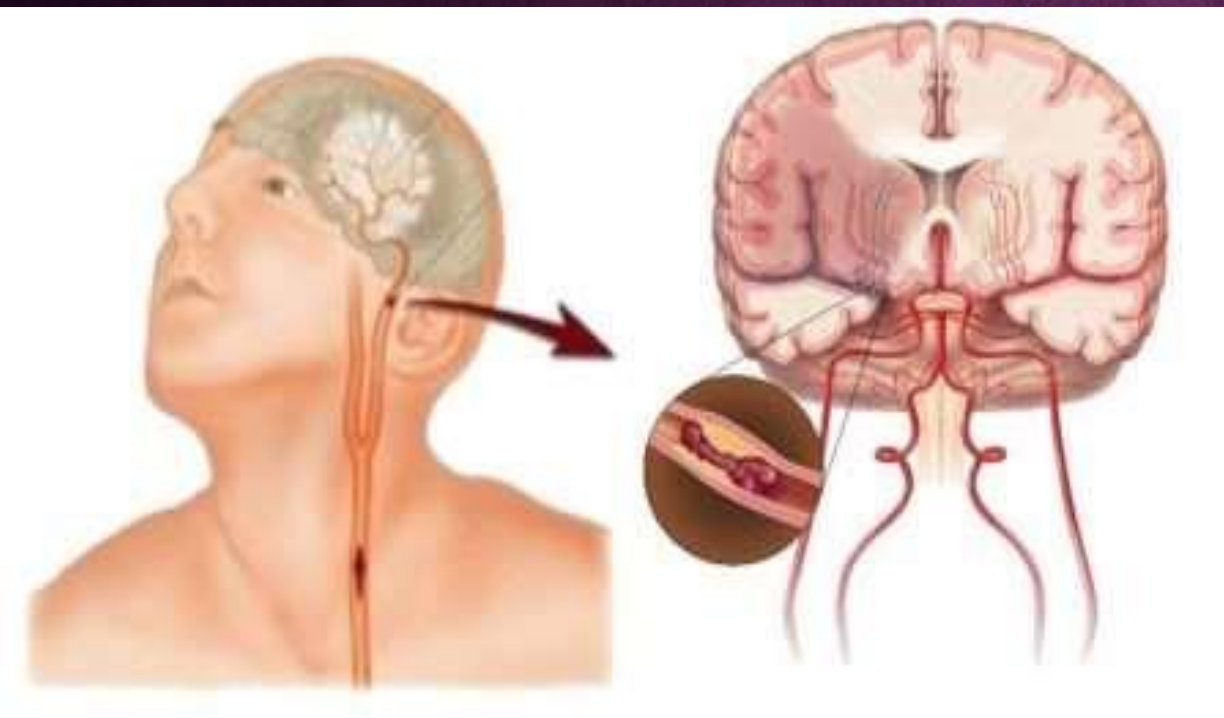
1. Минущі ПМК

2. Інсульти

3. Гостра гіпертонічна енцефалопатія

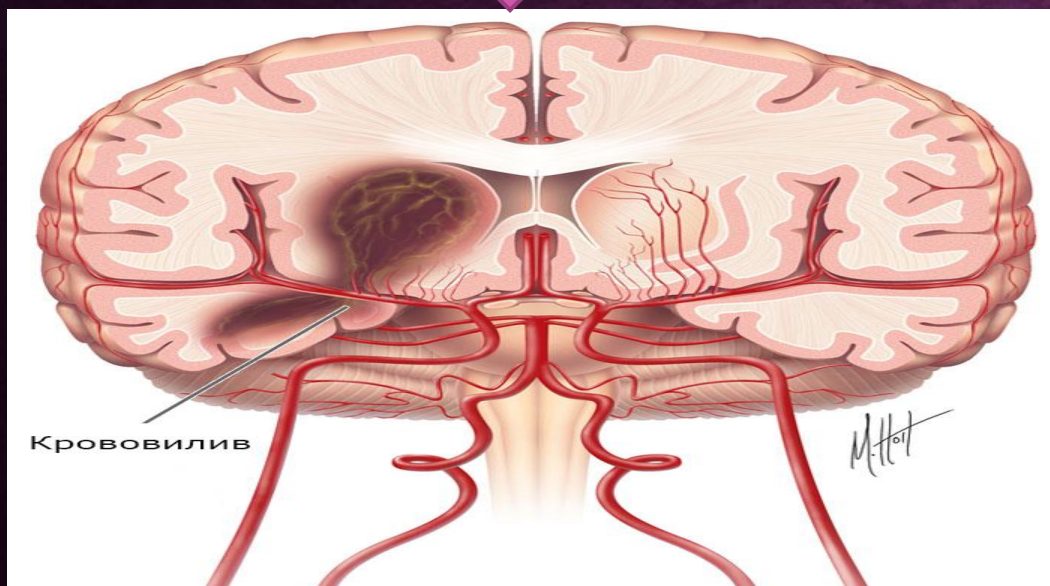
1. МИНУЩІ ПМК

- а) транзиторні ішемічні атаки;
- б) гіпертонічні церебральні кризи

2. ІНСУЛЬТИ

Крововилив в мозок або його оболонки (**геморагічний**) (1-4%)

інфаркт мозку (**ішемічний**) (96-99%)

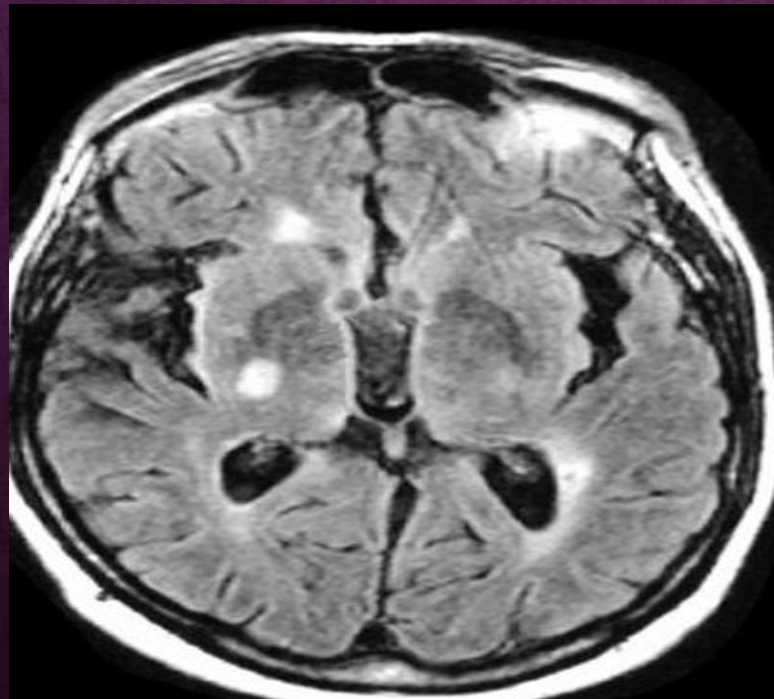
3. Гостра гіпертонічна енцефалопатія

II. ХРОНІЧНІ ПРОГРЕСУЮЧІ ПМК

Дисциркуляторна енцефалопатія

ІНСУЛЬТ

Найважча форма порушення мозкового кровообігу.

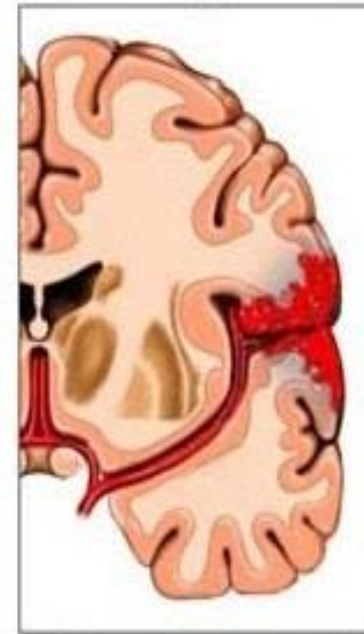
Інвалідизація виникає майже у 80% хворих (10% стають важкими інвалідами).

Частота повторних інсультів 30%;

55% - потерпілих не задоволені якістю життя;

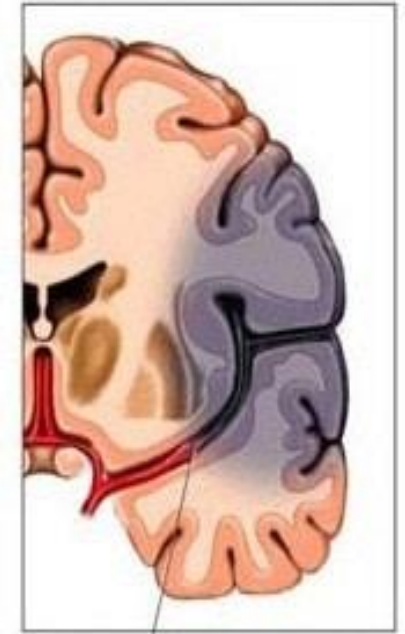
15% тих, що вижили можуть повернутися до своєї роботи.

Геморагічний інсульт

Крововилив в кору головного мозку

Ішемічний інсульт

Закупорка судин тромбом (згустком крові) або спазм судин

КЛІНІЧНА КАРТИНА

Характеризується

- Важким загальним **станом хворого**
- Розладами **свідомості**
- Розладами діяльності **серцево-судинної і дихальної систем**

ПРОЯВИ ОСЕРЕДКОВОГО УРАЖЕННЯ ГОЛОВНОГО МОЗКУ

- Парези
- Паралічи
- Розлади чутливості за гемітипом (на протилежному боці від місця інсульту).
- Порухення вищої нервової діяльності (мнестичних функцій, мовлення тощо).

У перші дні після інсульту
розвивається гіпотонія м'язів,
яка поступово переходить у
типовий **спастичний парез чи**
параліч з підвищенням тонусу
згиначів верхніх кінцівок і
розгиначів – нижніх.

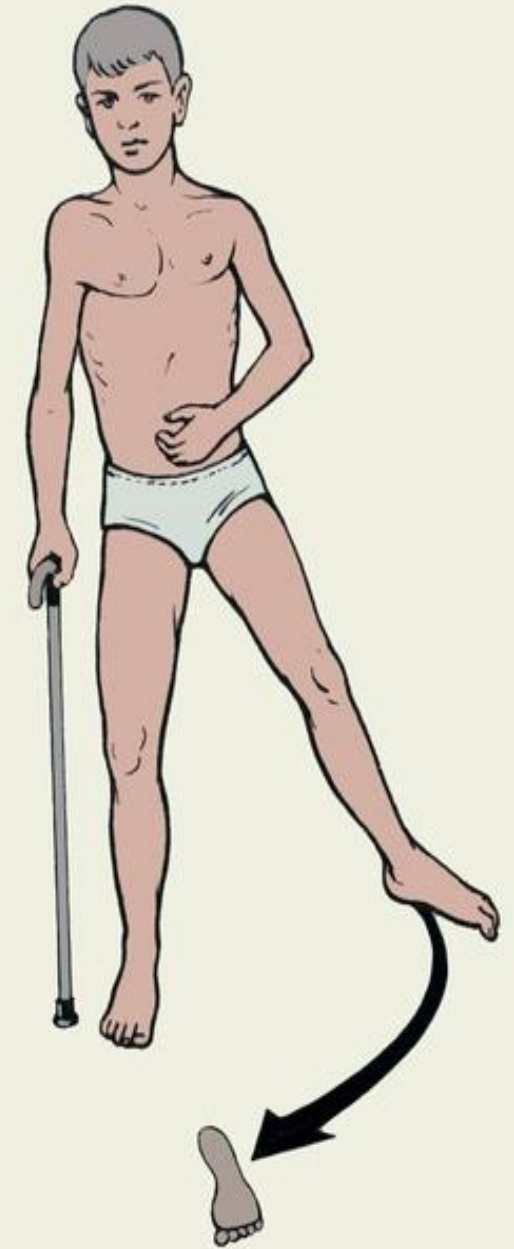
- Тривале перебування кінцівок хворого в такому вимушеному положенні призводить до розвитку специфічних контрактур і **формування пози Верніке-Манна:**

Паралізована рука приведена до тулуба, пронована і зігнута в ліктьовому, променевозап'ястковому суглобах та суглобах пальців кисті.

Нижня кінцівка випрямлена, ротована назовні, стопа звішена і повернута досередини.

Під час ходьби хворий вимушений пересувати ногу по колу, щоб

запобігти зачеплення носком підлоги **(ходьба косаря)**

ЛІКУВАННЯ ГОСТРИХ ПОРУШЕНЬ МОЗКОВОГО КРОВООБІГУ КОМПЛЕКСНЕ

Періоди в лікуванні інсульту

I – ранній відновний (до 3-х міс.);

II – пізній відновний (до 1 року);

III – компенсації залишкових порушень рухових функцій (понад 1 рік).

Поряд з медикаментозною терапією, ортопедичними й нейрохірургічними методами лікування

обов'язково призначаються

Засоби фізичної реабілітації

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ІНСУЛЬТАХ

Ранній початок: при інфарктах мозку середніх розмірів реабілітаційні заходи необхідно починати в перші 24-48 год. після мозкової катастрофи у спеціалізованих палатах інтенсивної терапії (за відсутності протипоказань); при крововиливах –терміни зсуваються у бік збільшення.

Врахування особливостей ураження різних функціональних систем як мозку, так і організму в цілому. Спрямована **дія на вищі коркові функції** в поєднанні з простими «механічними» вправами «розробляючого» характеру.

Суворе дозування й дотримання адекватності навантажень.

Безперервність і тривалість.

Комплексність.

Етапність: стаціонар – центр реабілітації (санаторій) – домашні умови.

Активне і неухильне розширення рухового режиму – від положення лежачи до можливості необмеженого пересування.

Допомога родичів в процесі реабілітації.

ПОБУДОВА ПРОГРАМ ВІДНОВНОГО ЛІКУВАННЯ

НЕОБХІДНО ВРАХОВУВАТИ:

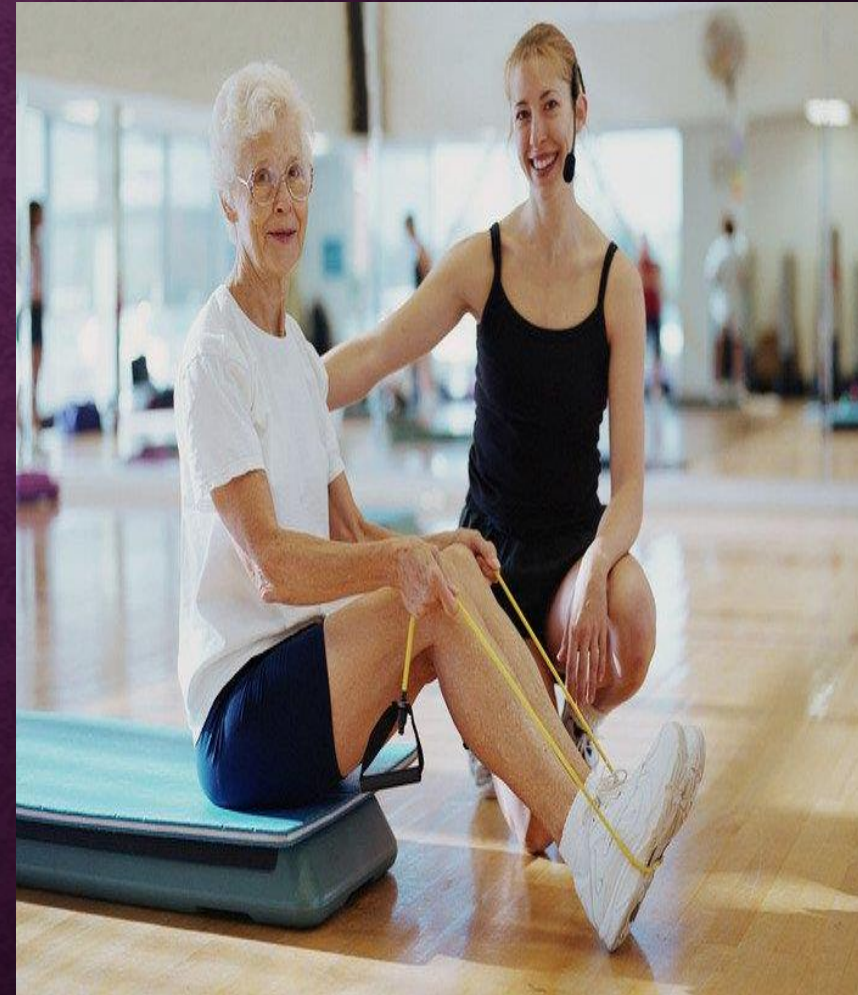

- Характер інсульту
- Ступінь важкості інсульту
- Функціональний стан серцево-судинної системи

ЛФК

Показання для початку використання засобів ЛФК при інсультах:

- Відсутність наростання симптоматики
- Поліпшення судинної та вісцеральної діяльності
- АТ не вище 170/100 мм рт.ст. *при геморагічному інсульті.*

ПРОТИПОКАЗАННЯ

Важкий загальний стан з
порушенням діяльності
серцево-судинної і дихальної
систем

При призначенні засобів ЛФК

*Дуже **обережно** дозувати навантаження
Збільшувати навантаження **поступово**, не
допускаючи **втоми хворого!***

Комплекс реабілітаційних заходів
у гострому і ранньому відновному періодах
після інсульту **в умовах** стаціонару

НОРМАЛІЗАЦІЯ ФІЗІОЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ

Завдання

Захід

- Попередження ускладнень, пов'язаних з вимушеною гіподинамією (пневмонії, тромбозу глибоких вен ортостатичної гіпотензії пролежнів)

- Правильне положення й регулярні повороти хворого в ліжку
- Догляд за шкірними покровами
- Регулярні пасивні рухи в суглобах кінцівок.
- Дихальні вправи
- Попередження тромбоемболії за допомогою медикаментозних і фізичних засобів

ПОЛІПШЕННЯ ПОРУШЕНИХ РУХОВИХ ФУНКЦІЙ

Завдання

- Боротьба з підвищеним м'язовим тонусом і синкінезіями. Попередження наслідків тривалої нерухомості у суглобах (контрактур, анкілозів).

Захід

- Рання кінезотерапія:
- пасивні, пасивно-активні й активні вправи, **вправи** на розтягнення, навчання **сидіння**, вставання, **ходьби**

Завдання

- Прискорення процесів **спонтанного відновлення** порушених функцій

Захід

- **Індивідуальна кінезотерапія**, спрямована на збільшення м'язової сили й обсягу рухів, поліпшення координації, тонких рухів пальців, підбір необхідних ортезів і допоміжних засобів, масаж

Завдання

- Відновлення побутових навичок

Захід

- Навчання прийому їжі, виконанню процедур особистої гігієни, вдяганню

Завдання

Виявлення та лікування дизартрії

Захід

Вправи для мускулатури лиця та м'язів гортані, тренування альтернативних способів комунікації

Завдання

Виявлення й лікування афазій

Захід

Індивідуальні логопедичні заняття

ПОЛІПШЕННЯ КОГНІТИВНИХ І КОМУНІКАТИВНИХ ФУНКЦІЙ

Завдання

Оцінка й тренування когнітивних функцій

Захід

Індивідуальні заняття по тренуванню пам'яті, уваги, праксиса, гнозиса

ПСИХОЛОГІЧНА Й СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА

Завдання

Консультативна допомога

Захід

Навчання правильного догляду за хворим, прийомів масажу й гімнастики

**Особливості фізичної реабілітації
після інсульту**

залежно від періоду

- **Ранній відновний період**
- **Пізній відновний період**
- **Період компенсації залишкових порушень рухових функцій**

Ранній відновний період

Основні задачі фізичної реабілітації

Підвищити загальний тонус організму та попередити наслідки вимушеної гіподинамії.
Відновити активні рухи шляхом розгальмування і активної стимуляції тимчасово не функціонуючих нервових центрів.

Зменшити підвищений м'язовий тонус та вираженість синкінезій.

Протидіяти формуванню контрактур та анкілозів.

Відновити здатність сидіти, стояти, навички самообслуговування.

Відновити координаційні та когнітивні функції.

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ЛФК

Лікування положенням.

Лікувальний масаж (поверхневий).

Пасивні вправи для кінцівок.

Дихальні вправи.

Активні вправи на розслаблення м'язів.

Вправи на зменшення співдружних рухів (синкінезій) в паретичних кінцівках.

Вправи на відновлення самообслуговування: навчання сидіння, стояння, навичок ходьби (з чотирипалою тростиною; зі звичайною палицею; без тростини) та ін.

Вправи на відновлення координації та цілеспрямованості рухів (ліквідація апраксії).

Відновлення мовлення, письма й ін.

Рефлексотерапія.

- В більшості випадків після гострого порушення мозкового кровообігу хворі лікуються в умовах неврологічного стаціонару

Визначаючи завдання, засоби і методики фізичної реабілітації на даному етапі, враховують:

- **1. Призначений руховий режим** (суворий ліжковий, розширений ліжковий, палатний і вільний)
- 2. Ступінь порушення рухових функцій.**

Суворий ліжковий режим
1-3 дні

Суворий ліжковий режим (1-3 дні)

Фізичні навантаження протипоказані!!!

- Але з **2-3** дня, якщо дозволяє загальний стан хворого, із засобів ЛФК починають застосовувати

лікування положенням

- Профілактика формування **пози Верніке-Манна.**

ЛІКУВАННЯ ПОЛОЖЕННЯМ

ПОЛОЖЕННЯ ПАЦІЄНТА В ЛІЖКУ (при лівосторонньому геміпарезі)

Лежачи з
піднятим
головним
краєм

Лежачи на
здоровій
стороні

Лежачи на
ураженій
стороні

Лежачи на
спині

УКЛАДКА ХВОРОГО В ЛІЖКУ

- Таким чином, щоб м'язи, схильні до спастичних контрактур, були по можливості розтягнуті, а точки прикріплення їх антагоністів – зближені (положення протилежне позі Верніке-Манна).

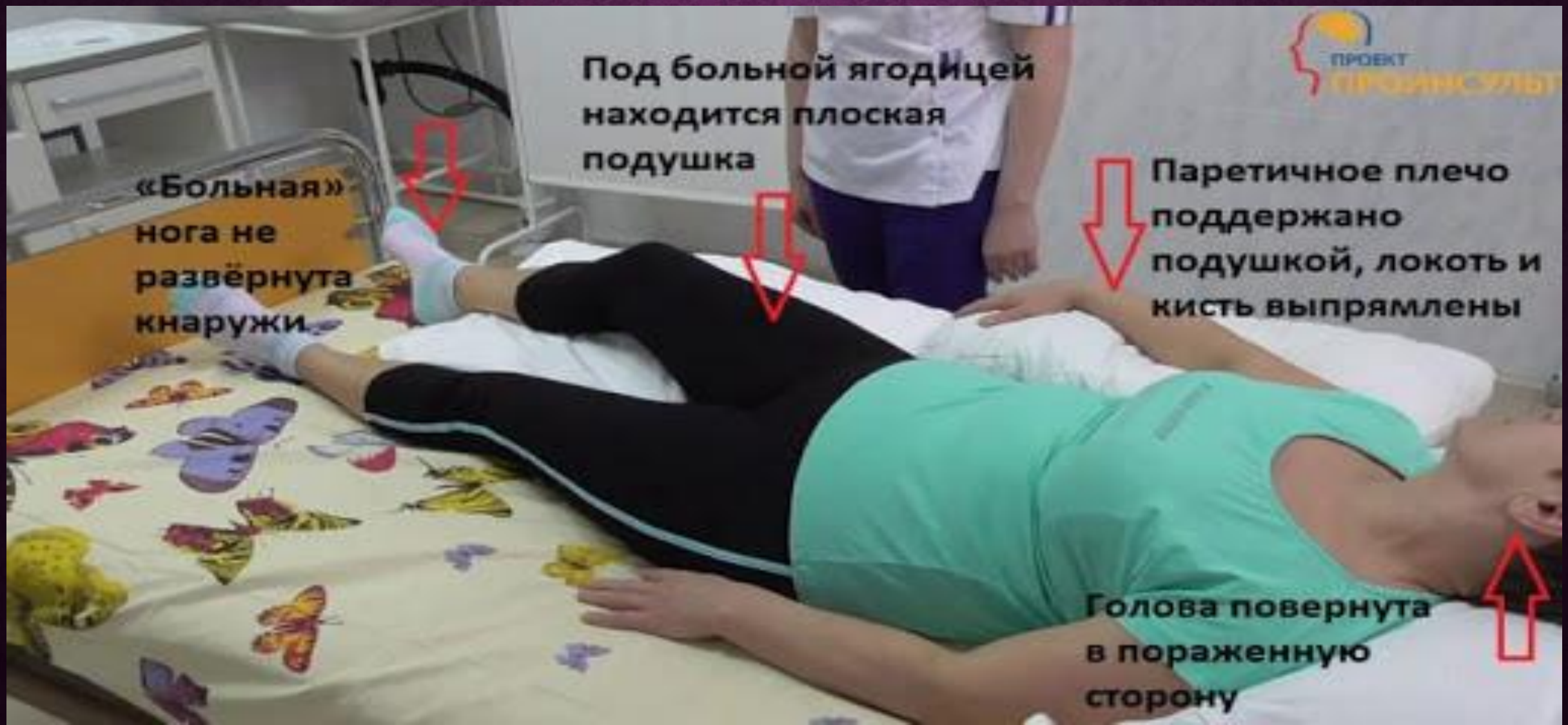

Лікування положенням
здійснюють протягом
усього ліжкового режиму

Укладки проводять в
положеннях лежачи на
спині та на здоровому
боці

УКЛАДКА В ПОЛОЖЕННІ ЛЕЖАЧИ НА СПИНІ

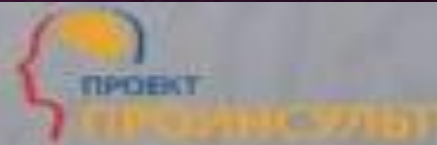

«Больная»
нога не
развёрнута
кнаружи.

Под больной ягодицей
находится плоская
подушка

Паретичное плечо
поддержано
подушкой, локоть и
кисть выпрямлены

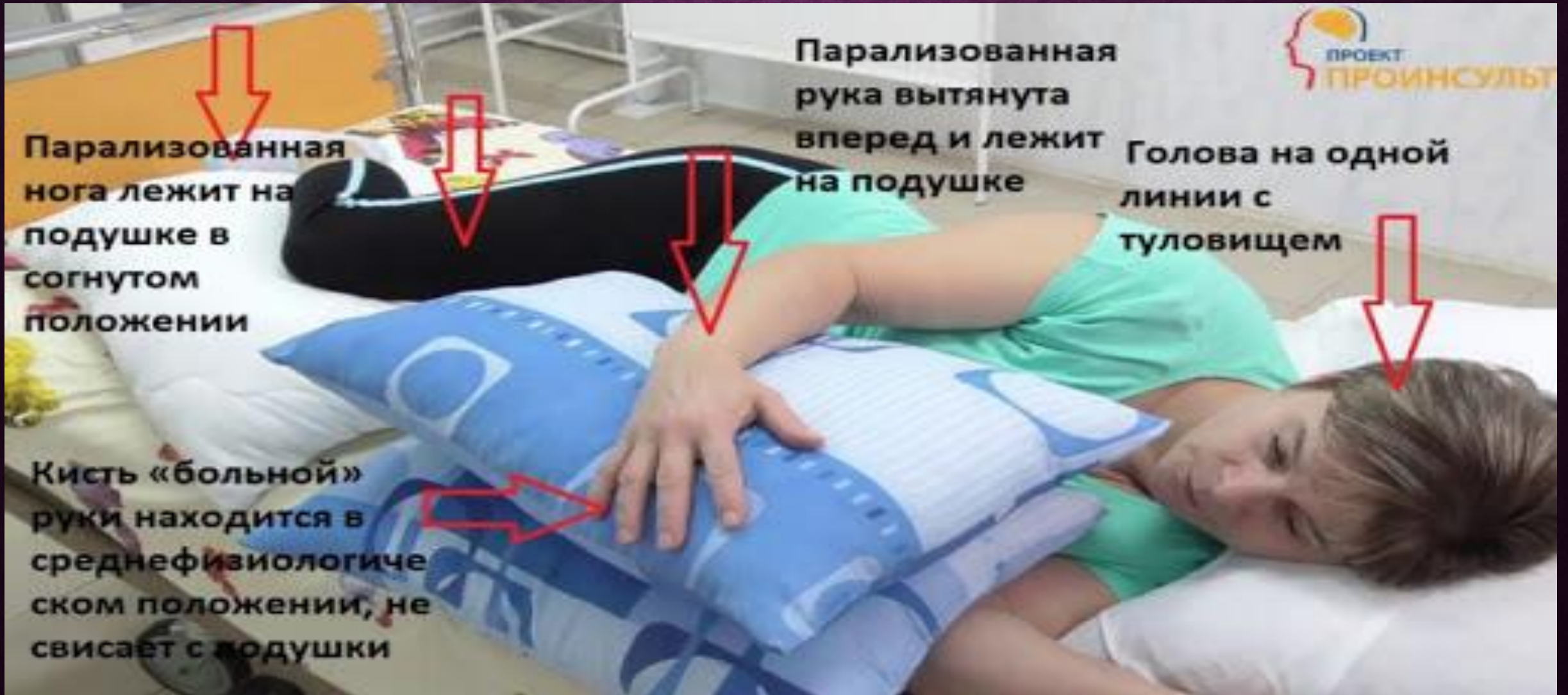
Голова повернута
в пораженную
сторону

УКЛАДКА В ПОЛОЖЕННІ ЛЕЖАЧИ НА СПИНІ

У ПОЛОЖЕННІ ЛЕЖАЧИ НА ЗДОРОВОМУ БОЦІ

Паралізована нога лежить на подушці в согнутому положенні

Паралізована рука витянута вперед і лежить на подушці

Голова на одній лінії з туловищем

Кисть «больної» руки знаходиться в середнефізіологічному положенні, не свисає з подушки

ДОДАТКОВІ ВАРІАНТИ УКЛАДОК

Для паретичної руки в положенні лежачи на спині:

- рука за головою або рука вздовж тулуба на подушці (при цьому передпліччя обов'язково супіновано)
- кисть випрямлена
- пальці випрямлені або злегка зігнуті у фізіологічному положенні
- великий палець знаходиться у положенні опозиції).

Для паретичної ноги:

«пляжна поза»

здорова нога зігнута в коліні і спирається на п'ятку, хвора нога ротована назовні, коліно зігнуте під прямим кутом, стопа зовнішнім краєм лежить на коліні здорової ноги (таке положення забезпечує поступове зниження тону м'язів, що приводять стегно).

УКЛАДКА ПАЦІЄНТА НА ХВОРОМУ БОЦІ

- **Тулуб** злегка повернутий назад, підтримується подушкою зі спини і знизу
- **Уражене плече** висунуто трохи вперед і ротовано назовні.
- **Уражена рука** зручно покладена на табуретку поруч з ліжком, максимально розігнута в ліктьовому суглобі, долоня спрямована вгору.
- **Паретична нога** розігнута в тазостегновому суглобі, коліно злегка зігнуто.
- **Здорова рука** лежить на тулубі або на подушці.
- **Здорова нога** знаходиться в «кроковому» положенні на подушці, коліно і стегно злегка зігнуті.

Розширений ліжковий режим

2а режим

2б режим

Розширений ліжковий режим 2а

- призначають з 3-4 дня після інсульту
протягом двох тижнів

МЕТА

- покращення психоемоційного стану хворого
- нормалізацію функції серцево-судинної та дихальної систем
- профілактику застійної пневмонії
- активізацію моторики кишок
- зниження м'язового тону
- поліпшення трофіки тканин
- запобігання пролежням, атрофії м'язів, тугорухливості у суглобах
- попередження розвитку геміплегічних контрактур
- стимуляцію та відновлення довільних рухів у паретичних кінцівках
- підготовку до активного повороту на здоровий бік

ЗАСОБИ ЛФК НА ЦЬОМУ РУХОВОМУ РЕЖИМІ

Призначають лікування положенням

- *Масаж*
- *Дихальні вправи*
- *Вправи на розслаблення*
- *Пасивні й активні вправи для здорових кінцівок*
- *Пасивні вправи для уражених кінцівок*

ЛІКУВАЛЬНА ГІМНАСТИКА

- *Починають з простих активних і пасивних вправ для дрібних і середніх, а **пізніше** й для великих суглобів здорових кінцівок*
- Якщо фіксація паретичних кінцівок при лікуванні положенням знижує їх тонус, то безпосередньо після неї з 5-6 дня проводять пасивні рухи в уражених кінцівках, доводячи амплітуду до меж фізіологічної рухливості в суглобах.
- Перед пасивними рухами обов'язково проводять пасивні вправи для симетричних ділянок здорової кінцівки (**тобто пасивний рух попередньо «розучується» на здоровій кінцівці**).

ПАСИВНІ РУХИ

- **починають** з проксимальних відділів кінцівок, **поступово переходячи** до дистальних, дотримуючись наступної послідовності:
- плечовий, ліктювий, променевоzap'ястний суглоби і пальці руки
- **потім** – тазостегновий, колінний, гомілковостопний суглоби і пальці стопи.

Виконують їх без активного м'язового сприяння хворого, обережно, плавно, у повільному темпі, по можливості в повному обсязі, ізольовано у кожному суглобі

- Бажано домагатися максимального розслаблення спастичних м'язів.

Неприпустимими є

- різки пасивні рухи в момент розтягнення спастичних м'язів, оскільки це може провокувати їх рефлекторне скорочення.

Обсяг і темп рухів поступово збільшується, число їх для кожного суглоба спочатку складає **3-4 рази**, згодом збільшується **до 6-10 разів**.

ПАСИВНІ РУХИ

- Покращують крово- та лімфообіг в уражених кінцівках
- Стимулюють поступову появу активних рухів
- Зменшують спастичність м'язів
- Попереджають формування контрактур та анкілозів.

- *Пасивні рухи на даному руховому режимі рекомендується проводити по 2-3 рази на день для всіх суглобів кінцівок.*
- *У подальшому додаються пасивні рухи рукою, особливо кистю, які хворий може виконувати з допомогою власної здорової руки.*

ДИХАЛЬНА ГІМНАСТИКА

- Необхідно навчити хворого **вдихати через ніс і повільно (не затримуючи дихання) видихати через губи, ледве відкриті, виголошуючи звук «ж-ж-ж».**

Повільний видих з виголошенням звуків сприяє розслабленню м'язів під час виконання пасивних і активних вправ.

ЛІКУВАЛЬНИЙ МАСАЖ

з 5-6 дня

при задовільному стані хворого

ЗАВДАННЯ ЛІКУВАЛЬНОГО МАСАЖУ

- Заспокійлива дія на ЦНС
- Нормалізація крово- і лімфообігу в уражених кінцівках і попередження трофічних порушень
- Зменшення рефлексорної напруженості та розслаблення спастичних м'язів
- Стимуляція відновлення рухових функцій

ПРОТИПОКАЗАННЯМИ ДЛЯ МАСАЖУ

- посилення геміпарезу
- сильний головний біль
- підвищення температури тіла вище 37,5 °C.

МАСАЖ ПРОВОДЯТЬ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНО

- для спастичних м'язів застосовують лише **легке поверхнєве погладження у повільному темпі**
- для антагоністів – **легке розтирання і неглибоке розминання у більш швидкому темпі.**
- проводять зранку або в інші години протягом **10-30 хв.**
- для розслаблення спастичних м'язів можна застосовувати **повільне прокатування долоні та стопи хворого на скалці.**
- доцільно навчити навичкам пасивної гімнастики і масажу близьких родичів хворого.

Розширений ліжковий режим 2б

Призначають орієнтовно

на третьому тижні захворювання

ЗАВДАННЯ

- **посилення** загальнотонізуючого впливу на хворого
- **навчання** розслабленню м'язів здорових кінцівок
- **зниження** м'язового тонуусу в паретичних кінцівках
- **переведення** хворого в положення **сидячи**
- **стимуляція** відсутніх активних рухів у паретичних кінцівках
- **протидія** патологічним синкінезіям, атрофії м'язів, трофічним порушенням, вторинним деформаціям
- **підготовка** хворого до переходу в **положення стоячи**
- **відновлення функції опори** нижніх кінцівок та навичок самообслуговування здоровою кінцівкою.

2б режим

- Дихальні вправи
- Вправи на розслаблення м'язів
- Активні вправи для здорової кінцівки, які чергують з пасивними вправами для відповідних сегментів паретичних кінцівок

ВИХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

- при розгинанні пальців згинають кисть
- при розгинанні передпліччя приводять плече
- при супінації передпліччя згинають лікоть
- при відведенні стегна ногу згинають у колінному суглобі.

АКТИВНІ ВПРАВИ

- **Починають з вправ для здорових кінцівок**, чергуючи їх з гімнастикою для паретичних, а також з дихальними вправами.

При цьому використовують:

- вправи в ізометричному режимі;
- вправи на розслаблення м'язів (спочатку на здоровій кінцівці, а потім на паретичній);
- після того, як хворий **опанує розслаблення всієї кінцівки**, необхідно опанувати розслаблення окремих м'язових груп).

САДІННЯ ХВОРОГО В ЛІЖКУ

- Починають, як тільки дозволить його самопочуття і стан серцево-судинної системи:
- Спочатку трохи піднімають тулуб під кутом 30° і утримують у такому положенні 3-5 хв.;
- Якщо після цього прискорення ЧСС не перевищує 10-15 уд./хв., то кут протягом 3-х днів поступово збільшують до 90° , а час сидіння – до 15 хв.;
- Якщо ЧСС підвищується більше, перевід у вертикальне положення здійснюють трохи повільніше – за 5-6 днів;
- Час сидіння збільшують поступово до 1-2 годин;
- Пізніше навчають сидіти у ліжку з опущеними ногами, під спину для зручності підкладають подушку, хвору руку підвішують на косинці або вкладають на другу подушку, а здорову ногу час від часу кладуть на хвору;
- Таким же чином усаджують хворого на стілець;

- Вправи для зміцнення м'язів ніг (призначають, коли хворий здатний сидіти в ліжку з опущеними ногами);
- Пасивна та активна імітація ходьби в положенні лежачи
-

Палатний руховий режим

Призначають наприкінці першого місяця

ЗАВДАННЯ ЛФК

- загальнотонізуючий вплив на організм хворого
- відновлення старих та формування нових умовно-рефлекторних зв'язків
- розвиток тимчасових компенсацій
- зниження м'язового тону в паретичних кінцівках
- протидія формуванню контрактур, атрофії м'язів
- стимуляція активних рухів та навичок самообслуговування
- перехід у вертикальне положення
- навчання навичкам ходьби.

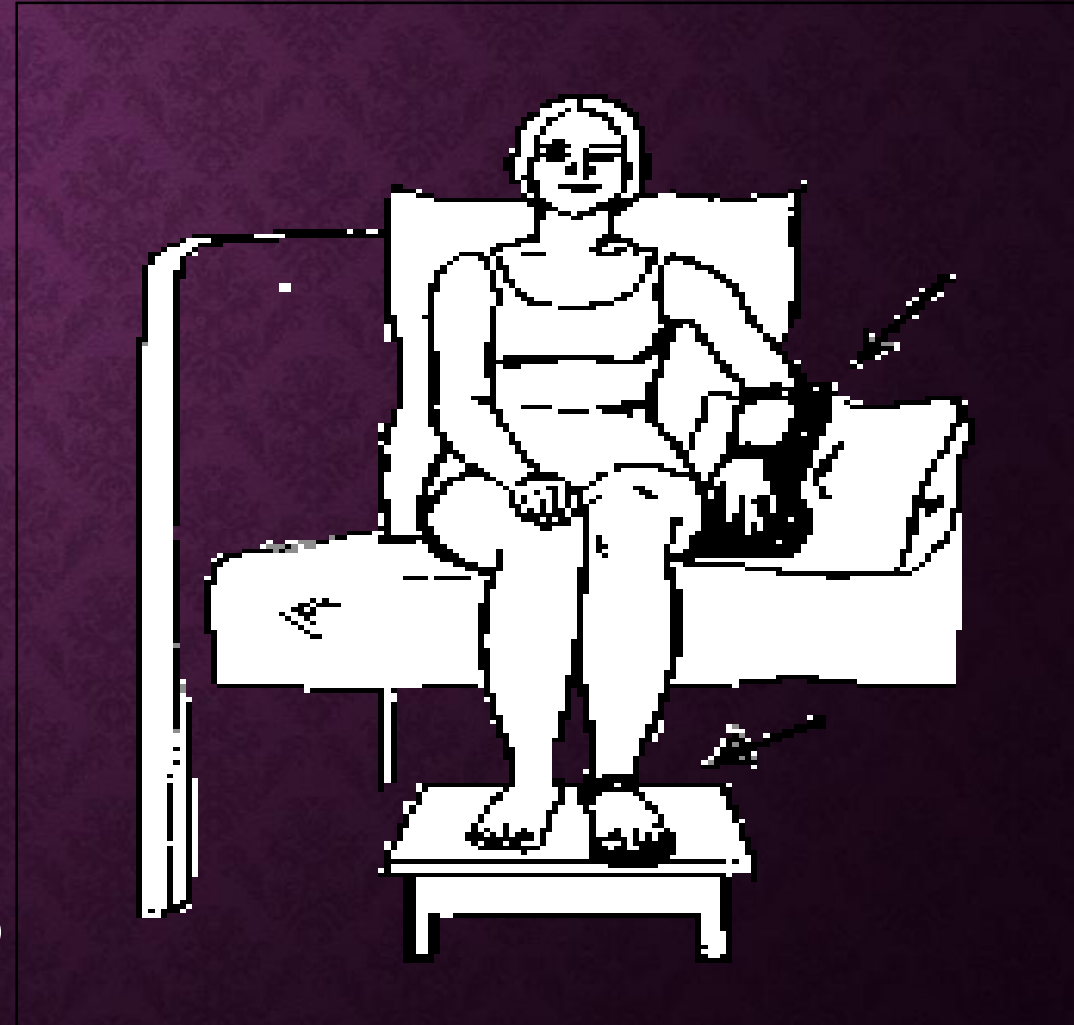
Палатний руховий режим

- Пасивні, активно-пасивні, активні вправи
- Лікування положенням

ПІДГОТОВКА ХВОРОГО ДО ВСТАВАННЯ

Застосування вправ для формування опорної здатності стопи.

- Для цього ще з положення лежачи на спині виконують поперемінні згинання ніг у колінних суглобах з притисканням підошов до поверхні ліжка.
- Спочатку притискання виконує інструктор, а згодом і сам хворий.
- Пізніше, під час сидіння у ліжку зі спущеними ногами на паретичну стопу вдягають спеціальне взуття.
- Після адаптації до сидячого положення хворого навчають вставати.

У ПОЛОЖЕННІ СТОЯЧИ ХВОРИЙ

- Повинен слідкувати, щоб вага тіла перерозподілялась рівномірно між обома ногами.
- Стояти хворий повинен прямо, рівномірно розподіляючи вагу тіла на хвору і здорову сторони, починаючи з 1 до 7 хв.
- Потім переходять до навчання поперемінного перенесення тяжкості тіла на здорову і хвору ногу.

ПРИ НАВЧАННІ ХОДЬБИ

Слідкують за відтворенням правильного стереотипу рухів.

- Для цього спочатку навчають згинати гомілку при вертикальному положенні стегна, а згодом – винесенню стегна вперед з одночасним вільним розгинанням гомілки.

ПІД ЧАС ХОДЬБИ

- Застосовують спеціальні кориговані положення.
- Для попередження перерозтягнення сумки плечового суглоба паретичну руку укладають на підтримуючу пов'язку-косинку, а стопу підтягують за носок еластичною тягою, що фіксується під коліном або одягають ортопедичне взуття.

Ходьба

- Спочатку ходьба виконується при підтримці інструктора
- Потім самостійно у спеціальній колясці (ходунках)
- Згодом – з милицею та чотирьох- або трьохопорним ціпком, пізніше – одноопорним.

Вільний режим

Призначають на 2-5 тижнів

ЗАВДАННЯ

- відновлення активних рухів у паретичних кінцівках
- протидія геміплегічним контрактурам, сикінезіям
- закріплення навичок правильної ходьби з опорою та без неї
- навчання ходьби по сходах
- відновлення прикладно-побутових навиків

ФОРМИ ЛФК

- РГГ
- ЛГ
- Самостійні заняття
- Лікувальна ходьба

ВИХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

- Лежачи
- Сидячи
- Стоячи

ДО КОМПЛЕКСІВ ЛГ ДОДАЮТЬ:

вправи з опором

вправи з гімнастичними
предметами

вправи з еластичними тягами

ВПРАВИ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ФУНКЦІЇ КИСТІ І ПАЛЬЦІВ

Для цього виконують:

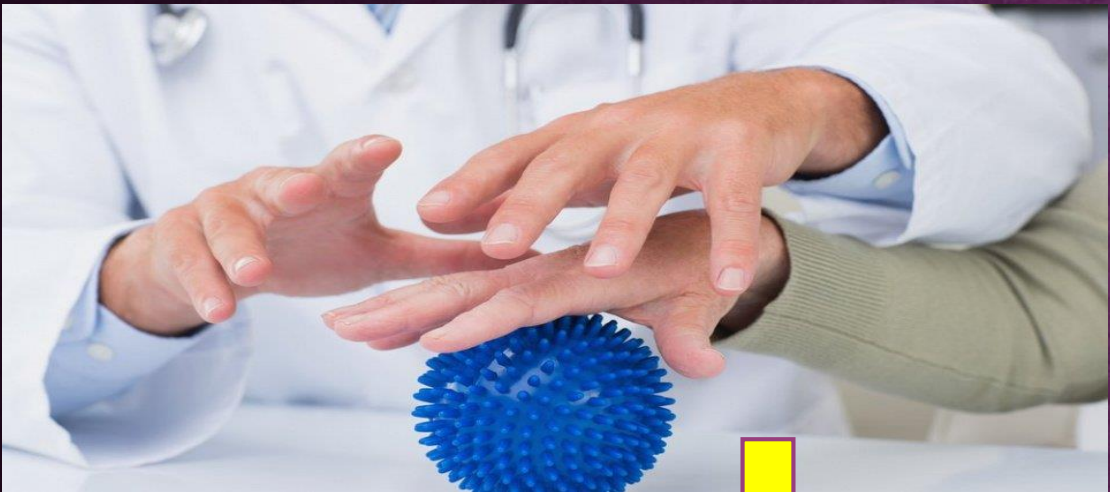
- обгортання книг
- закручування і розкручування гвинтів з гайками
- ліплення з пластиліну
- активні вправи з кубиками
- пірамідками й ін.;

НАДАЛІ ХВОРОГО НАВЧАЮТЬ

- Застібати і розстібати паретичною рукою гудзики
- Розв'язувати стрічки
- Користуватися застібкою «блискавка»

**ПРИ ДОБРОМУ ВІДНОВЛЕННІ РУХІВ
КИСТІ ПЕРЕХОДЯТЬ ДО НАВЧАННЯ
БІЛЬШ СКЛАДНИХ ДІЙ:**

- *письмо*
- *друкування на клавіатурі*
- *вишивання, в'язання*

ЗАКРІПЛЕННЯ НАВИЧОК ПРАВИЛЬНОЇ ПОСТАНОВКИ НОГИ:

ходити по доріжці, на яку нанесені сліди навчальних кроків

подолання перешкод, наприклад, дощечок висотою 5-15 см, які розставлені перед слідами ніг на тій же доріжці

ВІДНОВЛЕННЯ НАВИКІВ ХОДЬБИ

- Механотерапевтичні прилади
- Сучасні реабілітаційні комп'ютеризовані комплекси – **вертикалізатори, локомати й ін.**, дія яких базується на відтворенні стереотипу природної ходьби.

ЦЕ ДОПОМАГАЄ:

- тілу **«згадати»** втрачені навички руху
- змушує **включатися в роботу м'язи**, які перебували тривалий час у бездіяльності
- забезпечує потужний **позитивний психоемоційний сплеск**, що істотно **підвищує мотивацію хворого** до самостійної ходьби

ФІЗИОТЕРАПЕВТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ

Ішемічний інсульт

Кінець першого тижня

Геморрагічний
інсульт

Через два тижні

від початку
захворювання

ЗАВДАННЯ

Покращення кровообігу та лімфообігу

Активізація розсмоктування крововиливу

Профілактика трофічних розладів, контрактур кінцівок

Появи патологічних синкінезій

Стимуляція відновлення активних рухів у паретичних кінцівках

ПОКАЗАНО

Електрофорез на уражені кінцівки та комірцеву область
Діадинамотерапія (ДДТ) на суглоби паретичних кінцівок
Оксигенотерапія

ПІЗНІШЕ ПРИЗНАЧАЮТЬСЯ

УВЧ

Електроіостимуляція ослаблених м'язів

Магнітотерапія

Пізній відновний період

**Період компенсації залишкових порушень
рухових функцій**

ОСНОВНА МЕТА ДАНИХ ПЕРІОДІВ

Психологічна, моторна та
соціальна
активація хворих

Стимуляція
адаптивних і
компенсаторних процесів
з урахуванням ступеня порушених
рухових функцій

Парез
I-II ступеню
Легкий та помірний

Повне відновлення побутових та професійних
навичок

ЗАВДАННЯ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Загальнотонізуючий вплив на організм

Відновлення м'язово-суглобового відчуття, здатності довільного скорочення та розслаблення м'язів, координації рухів, зміцнення м'язів плечового поясу та спини

Поліпшення постави

Парез III ст.

Відновлення побутових навиків

Парез (IV ст.) та Плегія (V ст.)

Навики самообслуговування

ЗАВДАННЯ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Активізація діяльності серцево-судинної, дихальної та травної систем

Навчання хворого самостійно повертатися на бік

Підготовка до переходу в положення сидячи і стоячи

Поліпшення опорної функції нижніх кінцівок

Розслаблення м'язів здорових кінцівок

Зниження тонусу м'язів

Протидія контрактурам і синкінезіям

Поліпшення трофіки паретичних кінцівок та розширення навичок

Самообслуговування

Відновлення усної і письмової мови

Корекція психоемоційного стану

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ У II І III ПЕРІОДАХ

Лікувальна фізкультура 3-5
разів на день (для зменшення
спастики, болю в суглобах,
контрактур, співдружних рухів)

ФОРМИ ЛФК

- РГГ
- ЛГ
- Самостійні заняття

РЕАБІЛІТАЦІЙНІ ЗАХОДИ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ РОЗШИРЕННЯ РУХОВОГО РЕЖИМУ ЗА РАХУНОК ПРИЗНАЧЕННЯ ДОДАТКОВИХ ФОРМ ЛФК, ЯКІ ВКЛЮЧАЮТЬ:

підйоми по сходинках;

гімнастику у воді, плавання в басейні (при температурі води 36-37°C);

щоденні прогулянки (бажано 2-3 рази на день), тривалість яких залежить від ступеня тяжкості парезу і стану серцевої діяльності;

дозовану ходьбу, теренкур, ближній туризм тощо;

малорухливі спортивні ігри (настільний теніс, більярд і т. д.)

лікувальний масаж (по 20-30 процедур з наступною перервою не менше 2-х тижнів.) – класичний, сегментарно-рефлекторний та точковий види, а також підводний гідромасаж, самомасаж;

механотерапію (для ліквідації залишкових контрактур і відновлення рухливості у суглобах, зниження ригідності м'язів та підвищення їх сили) – апарати маятникового та блокового типів, як на суші, так і у воді;

працетерапію – для відновлення побутових та професійних навиків.

ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНА КОРЕКЦІЯ

Спрямована на пом'якшення та ліквідацію невротичних розладів, які ускладнюють реалізацію реабілітаційних заходів.

ВИКОРИСТОВУЮТЬ ФІЗИЧНІ ЧИННИКИ

- Фізіотерапію проводять курсами 2-3 рази на рік.
- Призначають **медикаментозний електрофорез** (з йодом і бромом)
- Діадинамотерапію
- УВЧ-терапію
- Парафіно-озокеритові аплікації на ділянки суглобів
- Електроміостимуляцію
- Ванни кисневі, радонові, сульфідні, хвойні

САНАТОРНО-КУРОРТНЕ ЛІКУВАННЯ

Основні завдання

Закріплення досягнутих позитивних результатів

Ліквідація залишкових явищ

Попередження повторних порушень мозкового кровообігу

Подальше підвищення психічної і фізичної активності хворого

Відновлення адаптаційних можливостей до побутового самообслуговування та трудової діяльності та соціального статусу

ПОВЕРНЕННЯ ХВОРИХ ДО РОБОТИ ПІСЛЯ ІНСУЛЬТУ

Парез I-II ступеню

Порушення рухових функцій можливе через 6-12 місяців.

Парез III ст. без мовних порушень

Можливе професійне перенавчання хворих та адаптація їх до нескладних робіт на виробництві або пристосування до надомної праці.

Дякую за увагу!